

JP „Srbijašume“ Beograd

**GODIŠNJI PROGRAM UPRAVLJANJA RIBARSKIM
PODRUČJEM: “LEPTERIJA – SOKOGRAD” ZA 2019. GODINU**

Stručno lice
Ivana Stanković

dipl.inž.polj. za stočarstvo, spec. za lovnu privredu

Beograd, 2018.g.

PRAVNI OSNOV

Na osnovu odluka br. 4/2008-4 od 27. II. 2008. godine, a na osnovu člana 15. Zakona o šumama i člana 36. Statuta, Upravni odbor Javnog preduzeća za gazdovanje šumama „Srbijašume“, na sednici održanoj dana 27. II. 2008. godine donosi Odluku kojom se odobrava Javnom preduzeću za gozdovanje šumama „Srbijašume“, da u granicama Predela izuzetnih odlika „Lepterija-Sokograd“ (Službeni glasnik RS broj 25/2002) na ribolovnim vodama ustanovi Ribarsko područje „Lepterija –Sokograd“.

Na osnovu čl.17. Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda („*Službeni glasnik RS*“ br. 128/14), korisnik donosi Godišnji program upravljanja ribarskim područjem „Lepterija-Sokograd“ za 2019. godinu.

Članom 19. ovog Zakona predviđeno je da Godišnji program upravljanja ribarskim područjem sadrži:

- 1. Procenu biomase i ribolovnog pritiska na riblji fond na osnovu godišnjih statističkih pokazatelja ulova ribolovaca i ribara;**
- 2. dozvoljeni godišnji i dnevni izlov ribe po vrstama;**
- 3. dinamiku poribljavanja ribarskog područja po vrstama i količini riba, vremenu i mestu poribljavanja, kao i potrebna novčana sredstva;**
- 4. mere i način zaštite i održivog korišćenja ribljeg fonda;**
- 5. program edukacije rekreativnih ribolovaca.**

Program se donosi prema gore navedenim poglavljima, u skladu sa Izmenama i dopunama Programa upravljanja Ribarskim područjem „Lepterija - Sokograd“, koji je urađen na osnovu istraživanja koja su sprovedena tokom 2016. i 2017. godine, (na osnovu rezultata monitoringa koji je sproveden tokom avgusta 2016. godine) kao i podataka iz ranijih istraživanja, prikazanih u prethodnim programima (Simić i saradnici, 2007. - 2012.). Program je usaglašen sa ostalim planskim dokumentima: Planom upravljanja PIO “Lepterija-Sokograd” za period 2011 - 2020. godine, na koji je Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine dalo saglasnost broj: 353-02-2607/2010-03 od 22.05.2012. godine.

1. PROCENA BIOMASE I RIBOLOVNOG PRITISKA NA RIBLJI FOND NA OSNOVU GODIŠNJIH STATISTIČKIH POKAZATELJA ULOVA RIBOLOVACA I RIBARA

Klisura reke Moravice stavljena je pod zaštitu Uredbom Vlade Republike Srbije ("Sl.gl.RS", broj 25/2002) kao predeo izuzetnih odlika "Lepterijski Sokograd", utvrđena je za prirodno dobro od velikog značaja i svrstana u II kategoriju zaštite.

Predeo izuzetnih odlika „Lepterijski Sokograd“ nalazi se u obuhvatu ekološke mreže Republike Srbije, ekološki značajnog područja „Ozren i Devica“.

Područje "Lepterijski Sokograd" obuhvata teritoriju opštine Sokobanja površine 345,33 ha.

Glavni vodotok je kanjonski deo reke Moravice u dužini od oko 3,5 km. Moravica kao reka krečnjačkog područja ima relativno veća variranja vodostaja. Tokom proleća vodostaj je najviši, a najniži tokom leta i rane jeseni. Na ovom području se nalazi par kraških i termalnih izvora.

Ribarasko područje "Lepterijski Sokograd" ustanovljavljeno je na reci Moravici u granicama Predela izuzetnih odlika "Lepterijski Sokograd".

Ekosistem reke Moravice ima karakteristike brdske reke, krečnjačkog karaktera na nadmorskoj visini od 400 do 600 m, odlikuju se relativno brzim tokom vode (0,8 do 1,6 m/s), kamenitim dnom i prosečnom širinom korita oko 3,5m. Temperatura vode kreće se u istraživanom periodu od 2,7°C tokom zime do 19,6°C tokom leta. Kiseonika, uglavnom ima u optimalnim vrednostima, a prosečno oko 9 mg/l.

U reci Moravici dominiraju predstavnici oksifilnih i mezostenotermnih grupa beskičmenjaka i to pre svega larve insekata Ephemeroptera i Trichoptera kao i amfipodni rakovi iz roda Gammarus.

U reci Moravici konstantovano je i značajno prisustvo zelenih končastih algi iz roda Cladophora i crvenih algi iz roda Lemanea.

Deo toka reke Moravice, koji je u granicama Predela izuzetnih odlika "Lepterijski Sokograd", pripada donjem salmonidnom području. Tokom istraživanja pastrmka nije nađena ali je zabeleženo prisustvo 3 riblje vrste od kojih su dominantne dvopruga uklija (*Alburnoides bipunctatus*) i potočna mrena (*Barbus balcanicus*). Veći ribolovni značaj ima potočna mrena kod koje se zapaža dominacija jedinki starosti 3+ tokom istraživanog perioda i dominacija mlađih jedinki tokom zime 2012. godine.

Procena biomase i prirasta ribljeg fonda

Sastav ribljeg fonda u zaštićenom području Predeo izuzetnih odlika „Lepterija-Sokograd“ procenjivan je na osnovu eksperimentalnog izlova tokom letnjeg perioda godine i tokom zime 2012. godine i to na istim profilima na kojima su vršene i analize abiotičkih i drugih biotičkih parametara. Rezultati eksperimentalnog izlova i strukture zajednice riba prikazani su u tabeli 1.

Tabela 1. Riblje vrste reke Moravice na lokalitetu Lepterija

Takson / lokalitet	Moravica Lepterija	Moravica Lepterija 2012.
dvopruga uklija (<i>Alburnoides bipunctatus</i>)	25	7
	500	140
potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>)	20	2
	400	40
brkica (<i>Barbatula barbatula</i>)	1	-
	20	-

U tabeli je prikazan broj ulovljenih primeraka na probnom sektoru i brojnost na kilometar rečnog toka (N/km). Kao što se vidi u istraživanom delu toka reke Moravice konstantovane su samo tri riblje vrste od kojih veći ribolovni značaj ima samo potočna mrena.

U tabeli 2 prikazan je odnos između konstantovane biomase, realne i potencijalne produkcije potočne mreke u reci Moravici u granicama Ribarskog područja „Lepterija-Sokograd“

Tabela 2. Odnos biomase, realne i potencijalne produkcije potočne mreke u reci Moravici

Vrsta ribe/ribolovna voda	Reka Moravica, Lepterija			
	v.ribe/prod.	Biomasa (kg/km)	Biomasa 2012. kg/km	Realna produkcija (kg/km)
potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>)	9	2,8	8,8	8,7
UKUPNO	32	10	31	30

Na osnovu rezultata iz prethodne tabele vidimo da populacija potočne mreke u vodotoku reke Moravice ima povoljan odnos između biomase, realne i potencijalne produkcije.

Ako se posmatra starosna struktura potočne mreke u reci Moravici zapaža se dominacija jedinki starosti 3+ tokom proteklog perioda i dominacija mlađih jedinki tokom zime 2012. godine. Tokom zimskog perioda 2012. godine zbog relativno malog uzorka produkcija se nije mogla uzračunati. Takođe se zapaža i manja vrednost biomase, a što je posledica manjeg prisustva krupnijih primeraka potočne mreke koji se tokom zime povlače u dublje virove ove reke nizvodno od ovog sektora.

Rezultati stanja ribljeg fonda reke Moravice, posle monitoringa 2016. godine prikazani su u tabeli 3.

Tabela 3. Odnos biomase, realne i potencijalne produkcije ribljih vrsta u reci Moravici (Monitoring 2016. godine)

Ribolovna voda	Reka Moravica, Lepteriya		
Riblja vrsta	Biomasa 2016. kg/km	Realna produkcija (kg/km)	Potencijalna produkcija (kg/km)
potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>)	4,2	6,1	1,9
klen (<i>Squalius cephalus</i>)	6,3	4,7	2,85
potočna pastrmka (<i>Salmo trutta</i>)	55,6	52,58	25,23
UKUPNO	66,1	63,38	30

Na osnovu prikazanih rezultata monitoringa 2016. godine zapaža se veoma značajna promena stanja ribljeg fonda reke Moravice u delu toka kroz Ribarsko područje “Lepteriya - Sokograd”. Najznačajnija promena je oporavak populacije potočne pastrmke. Biomasa i produkcija pastrmke je značajna i veoma povoljna, pri čemu realna produkcija premašuje potencijalnu. Takođe zapaža se i veoma povoljna uzrasna struktura pastrmke, zabeleženo je prisustvo četiri uzrasne klase. Udeo lovnog dela populacije potočne pastrmke iznosi oko 9%.

Na osnovu Pravilnika o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva (“Službeni glasnik RS” br. 5/10, 47/11, 32/16 i 98/16) na Ribarskom području “Lepteriya - Sokograd” nisu prisutne strogo zaštićene riblje vrste.

2. DOZVOLJENI GODIŠNJI I DNEVNI IZLOV RIBE PO VRSTAMA

Ceo tok reke Moravice koji je u okviru ribarskog područja “Lepteriya - Sokograd” je u Programu predstavljao posebno stanište riba. Osnovni značaj posebnog staništa bio je da očuva proređenu autohtonu populaciju potočne pastrmke (*Salmo trutta*) i omogući njen oporavak kroz proces prirodne reprodukcije.

Procena stanja ribljeg fonda tokom monitoringa 2016. godine pokazala je opravdanost dosadašnje osnovne uloge posebnog staništa riba, odnosno njegovo proglašenje i postojanje doprinelo je oporavku populacije potočne pastrmke u značajnoj meri.

Reka Moravica , odnosno njen tok u granicama zaštićenog područja protiče kroz kanjon sa strmim stenovitim obalama i nema plavnu zonu pa se neke posebne mere za spašavanje riba ne predviđaju.

Na reci Moravici u granicama Ribarskog područja “Lepteriya-Sokograd” zabranjuje se svaki oblik ribolova tokom perioda korišćenja pa tako i tokom 2019. godine.

3. DIMANIKA PORIBLJAVANJA RIBARSKOG PODRUČJA PO VRSTAMA I KOLIČINI RIBA, VREMENU I MESTU PORIBLJAVANJA, KAO I POTREBNA NOVČANA SREDSTVA

Na osnovu prikazanih rezultata stanja i strukture ribljeg fonda, a uzimajući u obzir i rezultate monitoringa 2016. godine, poribljavanje kao mera unapređenja ribljeg fonda na reci Moravici u okviru Ribarskog područja "Lepterijski Sokograd" nije predviđeno jer se bolji efekat može postići merama čuvanja.

Tokom 2019. godine poribljavanje nije planirano pa ni izdvajanje novčanih sredstava za tu namenu.

4. MERE I NAČIN ZAŠTITE I ODRŽIVOG KORIŠĆENJA RIBLJEG FONDA

Reka Moravica, u granicama Ribarskog područja "Lepterijski Sokograd", odnosno zaštićenog područja, predstavlja posebno stanište riba naročito za potočnu pastrmku, pa je rekreativni ribolov iz ovog razloga i trajno zabranjen na ovoj reci.

Tokom 2019. godine sprovodićemo sledeće mere zaštite:

- ✚ Organizovaćemo pojačano čuvanje delova reke na kojima se mresti potočna pastrmka (takozvana "bojišta") i to tokom celog procesa trajanja mresta.
- ✚ Redovnim kontrolama i obilascima područja, sprečićemo pokušaj svakog samoinicijativnog ili nestručnog poribljavanja, odnosno unošenje neke alohtone vrste (ili alohtonog haplotipa potočne pastrmke) u vodotok zaštićenog područja.
- ✚ Obavešćaćemo nadležne inspektore zaštite životne sredine o svakom uočenom obliku zagađivanja reke na ribarskom području. Ovo podrazumeva otkrivanje mogućih izlivanja otpadnih voda iz ruralnih naselja uzvodno od zaštićenog područja kao i odlaganje čvrstog otpadnog materijala posebno od strane posetilaca na obalama reke.

5. PROGRAM EDUKACIJE REKREATIVNIH RIBOLOVACA

Imajući u vidu specifičnost područja i njegov značaj kao posebnog staništa riba, a gde rekreativni ribolov nije dozvoljen, to se ne predviđaju posebne mere edukacije rekreativnih ribolovaca koje bi se organizovale posebno za ovo područje.